

KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBIŲ NUSTATYMAS

VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Žalgirio klinika (toliau – Žalgirio klinika), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 patvirtinta Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 patvirtintomis Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. gruodžio 10 d. įsakymu Nr. V-1433 patvirtinta Šakine korupcijos prevencijos sveikatos priežiūros sistemoje 2015 – 2019 m. programa, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016-07-04 įsakymu Nr. V-889 „Dėl korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymo 2016 metais“, atliko korupcijos pasireiškimo tikimybių vertinimą Žalgirio klinikos *neoficialių mokėjimų prevencijos srityje*.

Korupcijos pasireiškimo tikimybės vertinimą atliko teisininkas Vismantas Matulas, kuris įstaigos atstovu korupcijos prevencijos veiklai paskirtas Žalgirio klinikos vyr. gydytojos 2012-04-16 įsakymu Nr. 05-38 „Dėl korupcijos prevencijos VšĮ VUL Žalgirio klinikoje valdymo“. Vertinimas atliktas naudojant analizės, atitikties įvertinimo metodus. Vertinimas atliktas vadovaujantis šiais kriterijais:

1. Ar Žalgirio klinikos veikloje yra užfiksuoti neoficialių mokėjimų atvejai, ar atitinkama informacija gauta iš Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ar kitų institucijų?
2. Ar įstaigos viduje išsamiai reglamentuota neoficialių mokėjimų prevencijos sritis, įdiegta neoficialių mokėjimų prevencijos bei kontrolės sistema?

Vertinimas

Vertinant neoficialių mokėjimų gydymo įstaigose sritį, reikia pažymėti, jog vertinamoji sritis susijusi ne tik su konkrečios gydymo įstaigos vidaus administravimo, reguliuojant atitinkamą sritį, procesų nustatymu bei valdymu, kontrolės mechanizmų užtikrinimu, tačiau su daug platesne neteisėtų mokėjimų praktika, pacientų savimone, nusistovėjusiais stereotipais bei pačios sveikatos sistemos problematika. Pažymėtina, jog neoficialių mokėjimų vertinamoji sritis apima ne asmens sveikatos priežiūros įstaigos

kokybės vadybos prevencinių, administracinių geros valdymo praktikos procesų įdiegimą, tačiau susijusi su baudžiamosios teisės reguliuojamu procesu, kuriame abiejų neteisėtų mokėjimų srityje dalyvaujančių šalių (pacientas, sveikatos priežiūros specialistas) veiksmai reguliuojami baudžiamosios teisės atitinkamų normų (Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 225 str., 227 str. ir kt.), tad gydymo įstaigos vienasmeniškai turi ribotas galimybes kontroliuoti šiuos procesus. Be to, šios nusikalstamos veikos (neteisėtų mokėjimų) latentiškumas, abiejų veikloje dalyvaujančių pusių suinteresuotumas neteisėtų mokėjimų prevenciją daro dar sudėtingesnę, o, vertinant konkrečios asmens sveikatos priežiūros įstaigos galimybes, netgi sunkiai įgyvendinamą.

1. Žalgirio klinikoje nėra oficialiai užfiksuoti neoficialių mokėjimų atvejai. Iš teisėsaugos institucijų, kitų subjektų konkreti informacija apie galimus neteisėtus mokėjimus taip pat nėra gauta.

2. Žalgirio klinikos neoficialių mokėjimų prevencijos sritį reguliuoja Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. liepos 7 d. įsakymu Nr. V-773 patvirtintos Asmens sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų, susidūrusių su galima korupcinio pobūdžio nusikalstama veika, elgesio taisyklės, VšĮ VUL Žalgirio klinikos direktorės 2014 m. rugpjūčio 5 d. įsakymas Nr. 05-46 „Dėl VšĮ VUL Žalgirio klinikos darbuotojų, susidūrusių su galima korupcinio pobūdžio nusikalstama veika, elgesio taisyklių įgyvendinimo“, kuriame numatyta veiksmų seka Žalgirio klinikos darbuotojui, jeigu jam pacientas ar jo atstovas paliktų kyšį ir pasišalintų.

Kaip jau buvo minėta, Žalgirio klinika, kaip ir bet kuri kita gydymo įstaiga, neoficialių mokėjimų (kyšių) prevencijos bei kontrolės srityje turi ribotas galimybes, kadangi šios problemos egzistavimui, tuo pačiu ir prevencijai, didelę įtaką turi vyraujantys stereotipai visuomenėje, negatyvi pacientų patirtis bei nusistovėjusi praktika, problemos pačioje sveikatos sistemoje bei politiką formuojančių bei įgyvendinančių institucijų formuojamos vertybės bei principai.

Žalgirio klinika savo iniciatyva pacientų anketinės apklausos metu (Žalgirio klinikos padaliniuose (poliklinikoje bei stacionare) 2014 m. sausio – vasario mėn. buvo atlikta apsilankiusiųjų pacientų bei kitų lankytojų anketinė apklausa, kurios tikslas - išsiaiškinti galimas korupcinio pobūdžio apraiškas bei situaciją įstaigoje. Buvo apklausti 40 poliklinikos bei 33 stacionaro lankytojai) vertina galimų neoficialių mokėjimų atvejų egzistavimą, įvertinusi anketinės apklausos duomenis, sprendžia dėl rizikos valdymo ir konkrečių priemonių atitinkamuose padaliniuose diegimo.

Tikėtina, jog skaidresnę aplinką kuria ir tam tikras įstaigos vertybes formuoja ir kitos taikomos priemonės, t. y., įstaigos viduje skelbiama informacija apie atsakomybę už korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas, skelbiami Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos pasitikėjimo telefonai, įstaigos vadovės kreipimasis į pacientus dėl įstaigos pozicijos neoficialių mokėjimų atžvilgiu bei kitos taikomos korupcijos prevencijos priemonės.

Išvados

Žalgirio klinika nei iš pacientų, nei iš kitų institucijų nėra gavusi informacijos apie galimų neoficialių mokėjimų (kyšių) atvejus. Atsižvelgiant į šios problematikos situaciją visoje sveikatos sistemoje bei konkrečios gydymo įstaigos galimybes ją pakeisti, manytina, jog Žalgirio klinika aukščiau aprašytais priemonėmis sukūrusi efektyvią prevencijos sistemą, idant kuo labiau sumažinti neoficialių mokėjimų atvejų pasireiškimo tikimybę. Be to, atkreiptinas dėmesys, jog Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. birželio 14 d. įsakymu Nr. V-758 Žalgirio klinika buvo priskirta prie skaidrių asmens sveikatos priežiūros įstaigų sąrašo.

Pagarbiai

Direktorė

prof. Alina Pūrienė